

KAZIMIERO BARĖNO LAIŠKAI KLAIPĖDOS UNIVERSITETO BIBLIOTEKOS DR. KAZIO PEMKAUS BIBLIOTEKOJE-ARCHYVE

EMILIJA DANUTĖ STEPONAVIČIŪTĖ

Klaipėdos universiteto biblioteka
K. Donelaičio a. 3, LT-92144 Klaipėda, Lietuva
El. paštas emilija.steponaviciute@ku.lt

Straipsnyje analizuojami Klaipėdos universiteto bibliotekos dr. Kazio Pemkaus bibliotekoje-archyve saugomi Kazimiero Barėno egodokumentai. Turimi laišakai pateikia duomenų apie K. Barėno leidybos darbą, asmenybę, literatūros metraščio „Pradalgės“ leidybos pradžią ir istoriją, supažindina su išėivijos rašytojais Alfonsu Šešplaukiu-Tyruoliu ir Juozu Švaistu bei kitais išėivijos kultūros darbuotojais.

REIKŠMINIAI ŽODŽIAI: K. Barėnas, egodokumentai, laišakai, išėivija, Pradalgės.

Lietuvą sugrįžę išėivijos archyvai – turtingi lietuvių išėivijos gyvenimo tyrinėjimo šaltiniai. Egodokumentika – vienas svarbiausių. Įvairiai susiklostė lietuvių išėivijos kūrėjų ir visuomenės veikėjų gyvenimas ir likimas. Išblaškyti po skirtingas šalis ir žemynus, įveikę pokario sunkumus, gyvenimo svečiose šalyse išbandymus jie neapleido kūrybos, saugojo gimtąjį žodį, rašė knygas, leido lietuvišką spaudą. Lietuvoje esantys archyvai leidžia susipažinti ir su Didžiosios Britanijos lietuvių rašytojo, žurnalisto, spaudos darbuotojo Kazimiero Barėno (1907–2006) gyvenimu ir kūryba.

Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės bibliotekoje saugomas svarbiausias K. Barėno palikimas, jo asmeninė biblioteka ir archyvas, pristatyti Audronės Palionienės straipsnyje „Rašytojo Kazimiero Barėno

asmeninė biblioteka¹. Rašytojo, publicisto, spaudos darbuotojo gyvenimas ir kūryba išsamiai pristatyta Leono Peleckio-Kaktavičiaus monografijoje *Kazimieras Barėnas: gyvenimas ir kūryba*². Aktyvaus lietuvių išeivijos veikėjo K. Barėno kūriniai analizuoti kitose publikacijose³. K. Barėno egodokumentų yra Klaipėdos universiteto dr. K. Pemkaus bibliotekoje-archyve. Iki šiol jie nebuvo nagrinėti, todėl suteikia galimybę papildyti anksčiau paskelbtą informaciją apie šią neeilinę asmenybę.

Klaipėdos universiteto bibliotekoje nuo 1995 m. saugoma išeivijos bibliofilo, gydytojo ir visuomenės veikėjo Kazio Pemkaus (1920–1996) dovanota kolekcija. Saugomas ne tik vertingas knygų ir periodikos rinkinys, kuriame šiuo metu yra beveik 64 000 egz. sutvarkytų leidinių, bet ir kiti išeivijos lietuvių ir su jais susijusių asmenų dokumentai: veiklos ataskaitos, kūrinijų juodraščiai, užrašai, korespondencija, nuotraukos ir kita.

Šio straipsnio tikslas yra išanalizuoti K. Barėno laiškus, parodant jį ne tik kaip leidėją, redaktorių, visuomenės veikėją, bet ir atskleisti jo požiūrį į lietuvių kalbą, knygą, emigraciją, kūrybą. Aptariami laišškai supažindina ir su dviem iš Aukštaitijos kilusiais išeivijos rašytojais Alfonsu Šešplaukiu-Tyruoliu (1909–2006) ir Juozu Švaistu (1891–1978).

Kazimiero Barėno egodokumentų, palyginti su kitų asmenų archyvais, dr. K. Pemkaus fonde nėra daug. Šiame straipsnyje aptariami 26 laišškai, yra vienas įrašas K. Barėno knygoje *Giedra visada grįžta*⁴. Įrašas nėra dedikuotas asmeniui, knyga skirta Amerikos lietuvių laikraščio „Vienybė“ redakcijai („*Vienybės*“ Redakcijai paminėti ir parecenzuoti. Autorius).

Kazimiero Barėno laiškų chronologija: nuo 1948 m. rugpjūčio 8 d. iki 1975 m. sausio 24 d. Daugiausia yra K. Barėno laiškų rašytojams Juozui Švaistui (14 laiškų) ir Alfonsui Šešplaukiui-Tyruoliui (9 laiškai). Vienas laiškas yra profesoriui, kalbininkui Petru Jonikui ir 2 laiškai – nenustatytiems redaktoriams. Trys laiškai rašyti spausdinimo mašinėle, kiti rašyti ranka.

¹ PALIONIENĖ, Audronė. Rašytojo Kazimiero Barėno asmeninė biblioteka. *Knygotyra*, 2015, t. 65, p. 201–213.

² PELECKIS-KAKTAVIČIUS, Leonas. *Kazimieras Barėnas: gyvenimas ir kūryba*. Šiauliai, 2005. 400 p.: iliustr., portr.

³ Barėnas Kazimieras. *Šiuolaikinės lietuvių literatūros antologija. Tekstai* [interaktyvus] [žiūrėta 2017 m. kovo 2 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.tekstai.lt/tekstai/1-tekstai/640-barenas-kazimieras>>.

⁴ BARĖNAS, Kazimieras. *Giedra visad grįžta*: novelės. [Memmingen]: Tremtis, 1953. 215 p.

Apie K. Barėno darbą Didžiosios Britanijos spaudoje turimuose laiškuose informacijos nėra, išskyrus vieną sakinį 1973 m. lapkričio 10 d. laiške profesoriui Petru Jonikui⁵. Prie šio laiško dar sugrįšime. K. Barėno ryšius su JAV periodine spauda iliustruoja du laišškai nenustatytiems redaktoriams. Vienas jų rašytas 1948 m. rugpjūčio 8 d. iš Mančesterio, praėjus metams po atvykimo į Didžiąją Britaniją, – tai ir autoriaus prisistatymas, ir ryškėjančio išeivių gyvenimo suvokimas, ir noras bendradarbiauti JAV lietuvių spaudoje: <...> *Gyvendamas Vokietijoje ir prieš metus atsidūręs Anglijoje, buvau artimas bendradarbis Vokietijoje leidžiamos lietuviškosios spaudos. Ta spauda buvo arti manęs, todėl gal ir arčiau širdies. Amerikoje išeinančiuose lietuviškuose laikraščiuose ligi šiol beveik nebendradarbiavau, išskyrus vieną kitą korespondenciją. Dabar, atsidūręs Anglijoje, net metus joje išgyvenęs, pradėdau priartėti prie to gyvenimo, kurį gyvena išeiviai. Kartas nuo karto ryžtuos ir Amerikos lietuvių spaudai parašyti, užmegzti su ja tampresnį ryšį⁶.*

Kitas laiškas nenustatytam redaktoriui rašytas jau 1975 m. sausio 24 d. Jame autorius prisipažįsta: <...> *Pasirodau ir vėl dingstu... ačiū už dabar jau seną laišką ir dolerius. Tie doleriai vis pabado mano sąžinę, sako, kad esu skolingas, bet taip viskas kartais susipainioja, kad susidaro didžiulės pertraukos (ir darbų, ir darbingumą naikinančių negalavimų ir ligų)* <...> Tame pačiame laiške ironiškai įvardija savo siunčiamą rašinį, pavadindamas jį „vertimiūkščiu“. Laiško pabaigoje netvirtas pažadas: <...> *Gal ir vėl ką parašysiu. Visa bėda, kad lietuviškų reikalų kaip ir nėra, britiški gal tik retkarčiais gali praeiti laikraštyje. Lieka tik tarptautiniai dalykėliai* <...>⁷

Dabar plačiau apie laišką profesoriui Petru Jonikui (1906–1996). Reikėtų paaiškinti, kad prof. P. Jonikas, gyvendamas JAV ir rinkdamas medžiagą savo knygai apie lietuvių kalbos istoriją, buvo išsiuntinėjęs anketas korespondentams, gyvenantiems įvairiose šalyse bei miestuose, su klausimais apie savaitgalines lietuviškas mokyklas, lietuvių kalbos dėstymą ne lietuvių mokyklose, lietuvišką spaudą ir knygų leidybą, lietuviškas organizacijas ir lietuvių kalbos paplitimą (išsilaikymą) jose, apie krašto vyriausybės paramą

⁵ Kazimiero Barėno laiškas Petru Jonikui. Londonas, 1973-11-10, lapai nenumeruoti. Klaipėdos universiteto bibliotekos Retų spaudinių sektorius, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

⁶ Kazimiero Barėno laiškas nenustatytam redaktoriui. Manchester, 1948-08-08, lapai nenumeruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

⁷ Kazimiero Barėno laiškas nenustatytam redaktoriui. 1975-01-24, lapai nenumeruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

lietuvių kalbos mokymui. K. Barėno atsakymai į anketos klausimus telpa nedidelio lapelio abiejose pusėse, yra įdomūs, pabaigoje nuorodos į *Lietuvių enciklopediją*, *Pasaulio lietuvių žinyną*, kur autorius yra rašęs apie lietuvių kolonijas Britanijoje.

Įdomus atsakymas į klausimą apie lietuvių kalbos paplitimą tarp jaunimo, iliustruojantis dažnai pasitaikantį lietuvių išeivijos dalies požiūrį: <...> *Jaunimo labai maža dalis moka lietuvių kalbą. Susikalba ar ir geriau pramokę yra tie, kurių tėvai pasirūpino paspausti (daugumas tėvų, jei ir ne mišri tai šeima, tarp savęs kalbasi lietuviškai, o su vaikais grabaliojasi anglų kalba). Nemaža dalis tėvų galvoja, kad lietuvių kalbos įsivavinimas tik sunkins vaikui gerai išmokti anglų kalbą*⁸.

Laiške prof. P. Jonikui informacija apie darbą laikraštyje kartu atskleidžia ir K. Barėno pagarbų požiūrį į lietuvių kalbą ir knygą: <...> *Dabar jau esu pensininkas, bet dar dirbau laikraštyje, kai buvo išleista Tamstos studija „Lietuvių bendrinės rašomosios kalbos kūrimasis“. Studija puiki, bet jos pavidalas tragiškai emigrantiškas. Tai ir viešai esu pasakęs (laikraštyje)... ta studija – skausmingas liudijimas, kaip šiandien turi būti paleidžiami į pasaulį ir gražiausi darbai*⁹.

KORESPONDENCIJA SU ALFONSU ŠEŠPLAUKIU-TYRUOLIU

Turimi laišakai neleidžia nustatyti, kada prasidėjo K. Barėno ir iš Aukštaitijos kilusio (gimė Linkuvoje, baigė Linkuvos gimnaziją) pedagogo, poeto ir vertėjo, literatūros mokslininko Alfonso Šešplaukio-Tyruolio bendravimas ir bendradarbiavimas. Pažinties pradžia galėjo būti ir Vytauto Didžiojo universitete. K. Barėno laiškų A. Šešplaukiui-Tyruoliui chronologija yra nuo 1954 m. gegužės 16 d. iki 1973 m. sausio 29 d.

Laiškų kreipiniai *Didžiai Gerbiamasis Poete, Didžiai Gerbiamas Daktare, Malonusis p. Daktare* lyg ir neparodo asmeniškiesnio ryšio. Turimi laišakai rašyti su pertraukomis, kartais iki dvejų metų. Tačiau gali būti, kad to meto laišakai atsidūrė kituose archyvuose.

Viename iš laiškų, rašytų 1954 m. gegužės 16 d., K. Barėnas dėkoja autoriui už knygą *Laukų liepsnos*¹⁰. Įdomus jo pažadas parašyti recenziją, kartu

⁸ Kazimiero Barėno laiškas Petrui Jonikui. Londonas, 1973-11-10, lapai nenumeruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

⁹ Ten pat.

¹⁰ ŠEŠPLAUKIS-TYRUOLIS, Alfonsas. *Laukų liepsnos*. [Nördlingen]: Venta, 1953. 44 p.: iliustr.

kritiškai atsiliepta apie šią savo veiklos sritį, bet pabrėžta lietuviškos kūrybos svarba bei būtinybė ją palaikyti: <...> *Perskaičiau tik gavęs, šį tą pasižymėjau. Sakau, gal įveiksiu šį tą parašyti (nors aš recenzijų nemoku rašyti, bet taip šoku, kaip moku, laikydamasis tos pažiūros, jog apie mūsų lietuvišką kūrybą reikia kalbėti ir kalbėti, nes ja dar vis laikosi gyvas pats tautinis gyvenimas)*¹¹.

Praėjus trejetui metų, 1957 m. kovo 7 d. laiške K. Barėnas informuoja A. Šešplaukį-Tyruolį apie Didžiosios Britanijos Lietuvių sąjungos dešimtmečiui minėti komisijos pavedimą <...> *paruošti stamboką liet[uvių] literatūros skaitymų knygą, daugiausia taikomą jaunimui*¹².

Sužinojęs apie A. Šešplaukio-Tyruolio rengiamą knygą, 1957 m. kovo 7 d. K. Barėnas rašo: <...> *Kadangi, rodos, būtų šiandien truputį per Didelę prabanga turėti kelias tas pat rūšies knygas, tai būčiau dėkingas, jei gaučiau autoritetinę informaciją apie Tamstos ruošiamąją knygą, svarbiausia, ar ji bus panaši į manąją. Manoji žada būti daugumas iš tradicijos jau į įvairių chrestomatijų dėtųjų senosios mūsų literatūros dalykų, o taip pat ir naujieji autoriai iki pat šios dienos <...>*¹³ Kalbama apie K. Barėno sudarytą *Sauja derliaus*¹⁴, išleistą 1957 m. „Nidos“ knygų klubo leidykloje.

Tuo metu A. Šešplaukis-Tyruolis rengė lituanistinėms mokykloms skirtą vadovėlį *Ten, kur Nemunas banguoja*¹⁵ (skaitymas, gramatika, Tėvynės pažinimas, dainos). Dr. K. Pemkaus bibliotekoje-archyve saugoma archyvinė A. Šešplaukio-Tyruolio medžiaga liudija, kad medžiaga knygai pradėta rinkti dar 1954 m. Viename mašinraštyje (1958 m.) nurodytas vadovėlio pavadinimas *Lietuva, Tėvyne mūsų: lietuvių kalbos skaitymai*, tačiau knygos kelias iki skaitytojo buvo ilgas. Ji pasirodė tik 1962 m. pavadinimu *Ten, kur Nemunas banguoja*. Kita A. Šešplaukio-Tyruolio sudaryta knyga – antologija *Marijos žemė*¹⁶, kurioje surinkti lietuvių poetų eilėraščiai Marijai, – iš-

¹¹ Kazimiero Barėno laiškas Alfonsui Šešplaukiui-Tyruoliui. 1954-05-16, lapai nenumėruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

¹² Kazimiero Barėno laiškas Alfonsui Šešplaukiui-Tyruoliui. 1957-03-07, lapai nenumėruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

¹³ Ten pat.

¹⁴ *Sauja derliaus*: skaitymai augantiems ir suaugusiems / paruošė K. Barėnas. London: Nida, 1957. 558 p.

¹⁵ ŠEŠPLAUKIS-TYRUOLIS, Alfonsas. *Ten, kur Nemunas banguoja: skaitymai, gramatika, Tėvynės pažinimas, dainos*: lituanistinių mokyklų 6 sk. Cleveland: JAV LB kultūros fondas, 1962. 217 p.: iliustr.

¹⁶ *Marijos žemė: lietuvių poetų Marijos eilių vainikas* / paruošė A. Tyruolis. Castelnovo Don Bosco: Saleziečių leidinys, 1959. 63 p.: iliustr.

leista 1959 m. Italijoje. A. Šešplaukio-Tyruolio tuo laikotarpiu rengtos knygos nebuvo konkurentės K. Barėno rengiamam leidiniui. Šių dviejų rašytojų sudarytos knygos yra gana skirtingos, bet, reikia manyti, abi surado savo skaitytoją.

Vėlesnis šių dviejų rašytojų susirašinėjimas siejasi su K. Barėno leidybine veikla: vadovavimu „Nidos“ knygų klubui, *Pradalgių* leidyba. 1961 m. sausio 23 d. laiške K. Barėnas rašo: <...> *Labai ačiū už malonų laišką su pasiūlymu išleisti europinių ir užeuropinių kelionių knygą. Norėčiau manyti, kad gal tokią knygą ir galėtų išleisti Nidos Knygų Klubas, bet vis dėlto prieš galutinai nusprendžiant, atrodo, būtų reikalinga susipažinti su rankraščiu*¹⁷. Nustatyti, ar tokia knyga buvo išleista, nepavyko.

Leono Peleckio-Kaktavičiaus knygoje *Kazimieras Barėnas: gyvenimas ir kūryba* apie metraščio-almanacho *Pradalgės* leidybos pradžią rašoma: <...> *Kviečiant į talką teko rašytojams parašyti daug laiškų... Tų kvietimų nuorašų Barėnas nepasilikio*¹⁸. Dr. K. Pemkaus bibliotekoje yra K. Barėno laišakai A. Šešplaukiui-Tyruoliui ir J. Švaistui, kuriuose pranešama apie planuojamą leisti leidinį.

Juozui Švaistui toks laiškas rašytas 1963 m. liepos 9 d.¹⁹, A. Šešplaukiui-Tyruoliui – 1963 m. liepos 11-ąją²⁰. Tekstas beveik nesiskiria – pakeistas ar pridėtas vienas kitas žodis.

Apie „Nidos“ knygų klubo ketinimą pradėti leisti literatūrinius metraščius A. Šešplaukis-Tyruolis informuojamas, kaip minėta, 1963 m. liepos 11 d. laiške²¹. *Pirmojoje pradalgėje*²² A. Šešplaukio-Tyruolio kūryba nepristatoma, o štai *Antrojoje pradalgėje*²³ jau išspausdinta jo poezija „Diemedžio

¹⁷ *Kazimiero Barėno laiškas Alfonsui Šešplaukiui-Tyruoliui*. Londonas, 1961-01-23, lapai nenumeruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

¹⁸ PELECKIS-KAKTAVIČIUS, Leonas. *Kazimieras Barėnas: gyvenimas ir kūryba*. Šiauliai, 2005, p. 268. ISBN995566701x.

¹⁹ *Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaistui*. Londonas, 1963-07-09, lapai nenumeruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

²⁰ *Kazimiero Barėno laiškas Alfonsui Šešplaukiui-Tyruoliui*, Londonas, 1963-07-11, lapai nenumeruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

²¹ Ten pat.

²² *Pradalgė*: literatūros metraštis. [D. 1], Pirmoji pradalgė / redagavo K. Barėnas. London: Nida, 1964. 373 p.

²³ *Pradalgė*: literatūros metraštis. [D. 2], Antroji pradalgė / J. Aistis ... [et al.]; red. K. Barėnas. London: Nida, 1965. 446, [2] p.

paunksmėj“: A. Šešplaukio-Tyruolio poezijos knyga *Diemedžio paunksmėje*²⁴ išleista tik 1974 m. Notingame.

Kitose *Pradalgėse* išspausdinti A. Šešplaukio-Tyruolio straipsniai iš literatūros tyrinėjimų srities: *Ketvirtojoje pradalgėje – Šekspyro atgarsiai Balio Sruogos raštuose*²⁵, *Aštuntojoje pradalgėje – Žemaitė, Krėvė, Putinas ir Šekspyras*²⁶, *Devintojoje pradalgėje – Pirmoji lietuviška knyga naujųjų tyrinėjimų šviesoj*²⁷. K. Barėnas 1973 m. sausio 29 d. laiške A. Šešplaukiui-Tyruoliui dėkoja už straipsnį *Pradalgei* ir informuoja, kad <...> *spausdinti „Pradalgės“ tuoj pat dar negalėsime, nes spaustuvė turės pasamdyti naują linotipininką, o toks žmogus, kuris norėtų mokytis, girdžiu, dar nėra nepasamdytas. Taigi papildyti straipsnį bus galima, jeigu reiks*²⁸. Tame pačiame laiške informuoja, kad pakalbėjo su savo įpėdiniu J. Lūža ir paprašė, kad šis pasirūpintų išsiųsti A. Šešplaukiui-Tyruoliui kalendorių. Vadinasi, jau ir nebedirbdamas rūpinosi savo korespondentais, sekė savo pradėtus darbus.

1964 m. Čikagoje išleisti A. Šešplaukio-Tyruolio versti *Šekspyro sonetai*²⁹. K. Barėnas laiške dėkoja už Šekspyro sonetus, tačiau, galima suprasti, kad A. Šešplaukis-Tyruolis buvo pasiuntęs tik keletą sonetų, nes 1965 m. spalio 19 d. laiške K. Barėnas rašo: <...> *Dėl sonetų dabar svarstau: ar nebūtų gražiau ir apie pačią knygą parašyti ir tada kartu pridėti keletą sonetų? Gerų recenzentų neturime, bet knygas paprastai visas stengiamės pristatyti skaitytojams, kurias tik gauname. Todėl būčiau dėkingas, jei galėčiau gauti Tamstos verstuosius Šekspyro sonetus-knygą*³⁰.

Turime du K. Barėno laiškus, kuriuose atsakoma į A. Šešplaukio-Tyruolio užklausas. Rengdamas antologijas, ruošdamas bibliografijos darbus,

²⁴ ŠEŠPLAUKIS-TYRUOLIS, Alfonsas. *Diemedžio paunksmėje*. Nottingham: Šaltinis, 1974. 35 p.

²⁵ *Pradalgė*: literatūros metraštis. [D. 4], *Ketvirtoji pradalgė* / V. Mykolaitis-Putinas ... [et al.]; red. K. Barėnas. London: Nida, 1967. 384 p.

²⁶ *Pradalgė*: literatūros metraštis. [D. 8], *Aštuntoji pradalgė* / F. Kirša ... [et al.]; red. K. Barėnas. London: Nida, 1972. 411, [4] p.

²⁷ *Pradalgė*: literatūros metraštis. [D. 9], *Devintoji pradalgė* / red. K. Barėnas. London: Nida, 1976. 391, [4] p.

²⁸ *Kazimiero Barėno laiškas Alfonsui Šešplaukiui-Tyruoliui*. Londonas, 1973-01-29, lapai nenuumeruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

²⁹ SHAKESPEARE, William. *Šekspyro sonetai* / vertė A. Tyruolis. Chicago: [M. Morkūno sp.], 1964. 176 p.: portr.

³⁰ *Kazimiero Barėno laiškas Alfonsui Šešplaukiui-Tyruoliui*. Londonas, 1965-10-19, lapai nenuumeruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

A. Šešplaukis-Tyruolis yra rašęs daugeliui korespondentų. Matyt, vienai iš antologijų buvo reikalinga informacija apie rašytoją Patriciją Young, todėl K. Barėnas rašo: <...> *Su ja pačia buvau susisiekęs... ji man nurodė apie netrukus išėisiančią naują laidą... knygos ir šiandien neturiu... siūlyčiau parašyti jai pačiai <...> Tame pačiame laiške prisipažįsta: <...> *Visada būdamas smarkiai užimtas, pastaraisiais metais nebepajėgiu atidžiau sekti didžiųjų kraštų poezijos ir prozos*³¹.*

Apie laiko trūkumą ir užimtumą rašo ir 1968 m. vasario 18 d. laiške, kuriame A. Šešplaukį-Tyruolį informuoja apie išsiųstą pageidautos knygos „fotografiją“: <...> *Neturėjau laiko vaikščioti į Muziejų (o ten bent trejetą kartų teko vaikščioti), tai prisiprašiau, kad mūsų administracija pasamdytų žmogų. Tas, žinoma, pabrangino reikalą*³². Taigi, net būdamas užimtas, K. Barėnas rado išeitį ir įvykdė kolegos prašymą.

KORESPONDENCIJA SU JUOZU ŠVAISTU

Rašytojas Juozas Švaistas (tikr. Balčiūnas) gimė 1891 m. kovo 30 d. Rokiškyje. 1909–1913 m. mokėsi Panevėžio mokytojų seminarijoje, keletą metų mokytojo Stačiūnuose (Pakruojo r.).

Turimuose K. Barėno laiškuose J. Švaistui vyrauja leidybos reikalai. Laiškai rašyti nuo 1957 m. rugsėjo 1 d. iki 1973 m. rugpjūčio 25 d. Beveik visuose laiškuose vyrauja kreipinys *Didžiai Gerbiamas p. Švaistai*, kreipiamasi ir *Didžiai Gerbiamas Pone, Malonusi p. Švaistai, Didžiai Gerbiamasis ir Malonusi p. Švaistai*.

Pirmame K. Barėno laiške J. Švaistui rašoma: <...> *Nidos reikalais rūpinęsis p. Dargis jau yra palikęs Angliją ir įsikūręs Vokietijoje, dėl to Nidos Knygų Klubu adresu jam siųstasis Tamstos laiškelis atsidūrė pas mane. Išsiaiškinau Tamstos rankraščių reikalą. Komisija susirenka posėdžio rugsėjo mėn. (bent man taip sakė jos pirmininkas F. Neveravičius). Dėl to tikiuos, kad sprendimas bus labai netrukus. Reikalas bus iš dalies užsitęsęs ir dėl savotiško interregnumo pačioje Nidoje. Dabar tas laikotarpis jau išgyventas, ir darbas vėl įeina į normalias vėžes <...>*³³ Toliau rašoma: <...> *Perskaičiau rankraš-*

³¹ Kazimiero Barėno laiškas Alfonsui Šešplaukiui-Tyruoliui. Londonas, 1967-10-15, lapai nenumeruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

³² Kazimiero Barėno laiškas Alfonsui Šešplaukiui-Tyruoliui. Londonas, 1968-02-18, lapai nenumeruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

³³ Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaistui. Londonas, 1957-09-01, lapai nenummeruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

čius ir aš, nes esu šioks toks komisijos narys³⁴. Tame pačiame laiške K. Barėnas kelia klausimą, ar „Nidos“ knygų klubas ketina leisti knygų jaunimui.

Kitas K. Barėno laiškas J. Švaistui yra jau minėtas laiškas apie ketinimą leisti *Pradalges*³⁵. Jau *Pirmoje pradalgėje*³⁶ išspausdinti J. Švaisto atsiminimai apie Vaižgantą „Vaižgantas apeliuoja į auditoriją“ (p. 339–345). Po *Pirmos pradalgės* pasirodymo K. Barėnas rašo J. Švaistui: <...> *Matau, kad daug kas buvo sužavėti Tamstos atsiminimais apie Vaižgantą pradalgėje. Žinau, kad Tamsta savo margame gyvenime esi daug visokių garsenybių ir įdomybių pažinojęs ir kartais apie vieną kitą iš jų šen ten papasakoji. Argi nebūtų Tamstai malonu ir įdomu parašyti šitokios rūšies knygą?*³⁷ Nežinia, ar šis paskatinimas pasitarnavo J. Švaisto kūrybos planams, bet „Nidos“ leidykla 1967 m. išleido J. Švaisto knygą *Dangus debesyse: autoriaus išgyvenimai 1918–1919 metais*³⁸. Įdomus K. Barėno su šia knyga susijęs laiškas, rašytas 1966 m. birželio 30 dieną³⁹. Matyt, atsakydamas į rašytojo priekaištus, K. Barėnas laišką pradeda taip: <...> *Bara mane visi, kam tik patinka. Bari ir Tamsta. Na, o kas bus, jei aš tų barimų neatlaikysiu arba ims jie ir padarys mane rambų?* Toliau eina paaiškinimas apie knygos leidimo reikalus: <...> *Tamstos Dangus debesyse nėra užmestas kur nors daržinėje ant užlų, nes daržinės neturime. Jis yra paruoštas nešti į spaustuvę. Jei kokia velniava nesumaišys kortų, tai gal dar šiais metais atspausime. Matote, bėda su mumis yra ta, kad negalime padažninti išleidžiamųjų knygų skaičiaus kas metai. Kai kurių pasiūlymų jau atsisakinėjame, nes visi autoriai nekantrauja ir nori, kad jų darbai būtų ko greičiausiai išleisti. Aš irgi norėčiau, kad taip atsitiktų, kad visi būtų patenkinti, bet nesiseka*⁴⁰. Apie pasirodžiusią knygą pranešama kitame vėlesniame 1967 m. liepos 26 d. laiške: <...> *Nors ir vėluodamiesi, vis dėlto šiaip taip išleidome į žmones Tamstos knygą. Tik nežinau, ar adminis-*

³⁴ Ten pat.

³⁵ *Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaistui*. Londonas, 1963-07-09, lapai nenumeruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

³⁶ *Pradalgė*: literatūros metraštis. [D. 1], Pirmoji pradalgė / redagavo K. Barėnas. London: Nida, 1964. 373 p.

³⁷ *Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaistui*. Londonas, 1965-06-14, lapai nenumeruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

³⁸ ŠVAISTAS, Juozas. *Dangus debesyse: autoriaus išgyvenimai 1918–1919 metais*. London: Nida Press, 1967. 325 p.

³⁹ *Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaistui*. Londonas, 1966-06-30, lapai nenumeruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

⁴⁰ *Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaistui*. Londonas, 1966-06-30, lapai nenumeruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

tracija išsiuntė Tamstai tokį kiekį, koks reikalingas <...> Knyga skaitytojams tik dabar pradedama siuntinėti kartu su Trečiaja pradalge, kuri vėliau buvo atspausdinta⁴¹.

Grįžtant prie Pradalgių leidybos pradžios, laiške, rašytame 1965 m. birželio 14 d., yra pamąstymas apie Pirmos pradalgės formatą. Gal tai atsakymas į J. Švaisito pastabą (...Pradalgė, tiesa, kantiška⁴²): *Gal ir gaila šiek tiek, kad nepradėjome kitokio formato. Bet dabar jau teks, matyt, taip ir toliau važiuoti*⁴³.

Antroje pradalgėje⁴⁴ išspausdintas draminis vaizdelis „Vakaras taigoj“ (p. 395–411). K. Barėnas 1966 m. balandžio 28 d. laiške informuoja autorių: <...> „Antroji pradalgė“ su Tamstos „Vakaru taigoj“ jau atspausdinta, ir egzempliorius jau keliauja į Tamstos namus. Tai dabar ir vėl lenkiu galvą ir maloniai prašau dalyvauti „Trečiojoje pradalgėje“⁴⁵. Tų pačių metų gruodžio 26 d. laiške patikslinama ir Pradalgėms siunčiamų kūrinių apimtis: <...> Pradalgei nėra nustatyta, kiek puslapių turi būti dalykas. Jeigu Tamstos novelė yra 25 puslapių, tai prašau ją tokią ir atsiųsti⁴⁶.

Trečiojoje pradalgėje⁴⁷ J. Švaisito kūrinio nėra. Laiške, rašytame 1967 m. liepos 26 d., K. Barėnas paaiškina: <...> *Kalbant apie Trečiąją pradalgę, turiu labai atsiprašyti. Reikalas tas, kad jai gavau kelis didesnius darbus, ir dėlto medžiagos susidarė apie 600 psl. Leidėjai nenori, kad tos pradalgės būtų storesnės kaip 400 psl., tad trečdalį medžiagos teko palikti Ketvirtajai. Turėjau palikti ir Tamstos kūrinį. Visa ta medžiaga jau surinkta, dabar laukia užprašytų papildymų, ir spaustuvė žada tą Ketvirtąją dar šiais metais paleisti į žmones*⁴⁸.

⁴¹ Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaisitui. Londonas, 1967-07-26, lapai nenumeruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

⁴² Gal turima galvoje kantička?

⁴³ Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaisitui. Londonas, 1965-06-14, lapai nenumeruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

⁴⁴ Pradalgė: literatūros metraštis. [D. 2], Antroji pradalgė / J. Aistis ... [et al.]; red. K. Barėnas. London: Nida, 1965. 446, [2] p.

⁴⁵ Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaisitui. Londonas, 1966-04-28, lapai nenumeruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

⁴⁶ Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaisitui. Londonas, 1966-12-06, lapai nenumeruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

⁴⁷ Pradalgė: literatūros metraštis. [D. 3], Trečioji pradalgė / J. Aistis ... [et al.]; red. K. Barėnas. London: Nida, 1966. 414 p.

⁴⁸ Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaisitui. Londonas, 1967-07-26, lapai nenumeruoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

*Ketvirtojoje pradalgėje*⁴⁹ išspausdinta J. Švaisto novelė „Šviesiaplaukė Carmen“ (p. 263–291), kuri 1972 m. įtraukta į „Nidos“ leidyklos išleista novelių knygą *Karnavalo aikštėje*⁵⁰.

J. Švaistas buvo kviečiamas siųsti savo kūrinį ir *Penktajai pradalgėi*⁵¹, apie kurią K. Barėnas rašo: <...> *Galvoju apie Penktąją, kuri išeis 1968 m. Ta Penktoji turėtų būti kiek galima specialesnė, daugiau atžyminti nepriklausomybės paskelbimo sukaktį. Sakykite, ar iš Tamstos negalėčiau gauti jai ko nors specialesnio?*⁵² Tačiau *Penktojoje pradalgėje* [30] J. Švaisto kūrinio nėra.

*Šeštojoje pradalgėje*⁵³ išspausdinta J. Švaisto kūrinio ištrauka „Iš ciklo: Karas ir sentimentai“ (p. 202–221). Vėliau leistose *Pradalgėse* J. Švaisto kūrinių nebespausdinta, nors K. Barėnas kvietė talkininkauti (laiškuose, rašytuose 1971 m. lapkričio 3 d., 1972 m. birželio 25 d., 1973 m. rugpjūčio 25 d.).

1973 m. sausio 4 d. K. Barėnas išėjo į pensiją, tačiau leidybos reikalai su J. Švaistu aptarinėjami ir vėliau. Laiške, rašytame 1973 m. rugpjūčio 25 d., K. Barėnas apgailestauja, kad autorių pasiekė tik vienas knygos *Karnavalo aikštėje*⁵⁴ egzempliorius: <...> *Kai knyga buvo bebaigiama išleisti ar jau baigta, atsimenu, ar ne pats J. Lūža man skambino ir klausė, kaip čia ir kas dėl autoriaus. Sakiau, kad nesame nieko susitarę, bet mažų mažiausia – reiktų pasiųsti bent 50 egz. knygos. Dabar persiūsiu Tamstos laišką p. J. Lūžai*⁵⁵, kuris yra iš manęs perėmęs pareigas laikraštyje ir knygų leidykloje⁵⁶.

Paskutinis K. Barėno laiškas J. Švaistui, esantis dr. K. Pemkaus bibliotekoje-archyve, rašytas 1973 m. rugpjūčio 25-ąją. Jame autorius rašo: <...> *Matote, kartais susitinku čia vieną, čia kitą savo buvusį bendradarbį, bet mūsų kalbos jau nebūna esminės – neturiu jokios sprendžiamosios galios, kas*

⁴⁹ *Pradalgė*: literatūros metraštis. [D. 4], *Ketvirtoji pradalgė* / V. Mykolaitis-Putinas ... [et al.]; red. K. Barėnas. London: Nida, 1967. 384 p.

⁵⁰ ŠVAISTAS, Juozas. *Karnavalo aikštėje*: novelės. London: Nida, 1972. 284, [2] p.

⁵¹ *Pradalgė*: literatūros metraštis. [D. 5], *Penktoji pradalgė* / J. Aistis ... [et al.]; red. K. Barėnas. London: Nida, 1968. 412 p.

⁵² *Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaistui*. Londonas, 1967-07-26, lapai nenumuoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

⁵³ *Pradalgė*: literatūros metraštis. [D. 6], *Šeštoji pradalgė* / P. Tarulis ... [et al.]; red. K. Barėnas. London: Nida, 1969. 400 p.

⁵⁴ ŠVAISTAS, Juozas. *Karnavalo aikštėje*: novelės. London: Nida, 1972. 284, [2] p.

⁵⁵ Pavardė apibraukta raudonu pieštuku, tikėtina, kad tai padarė laišką gavęs J. Švaistas.

⁵⁶ *Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaistui*. Londonas, 1973-08-25, lapai nenumuoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

visiškai suprantama. Bet Tamstos knygos reikalą griežtai priminsiu⁵⁷. K. Barėnas jautėsi atsakingas už pradėtus darbus. Jis rūpinosi ne tik knygų leidyba, bet ir išleistųjų reklama, kad ir kaip buvo užimtas. Tai puikiai iliustruoja jo mintys 1965 m. rugsėjo 8 d. laiške: <...> *Prisipažįstu, kad išleidžiamąsias knygas reikėtų garsinti, bet nėra, kas tai padaro. Aš pats esu ne tik iki kaklo, bet ir virš ausų apsikrovęs. Kažkada seniau kartą buvau parašęs, tai visi laikraščiai maloniai išsispausdino tą informaciją. Parašyti tai, žinoma, galėčiau, bet paskui tenka man pačiam tokią informaciją ir padauginti, kad visiems laikraščiams būtų galima išsispausdinti, ir išsiuntinėti. Tai visa ko ir nebeaprepiu. Bet reikės, matyt, vėl dabar kada net ir tokiomis sąlygomis ką nors parašyti*⁵⁸.

Klaipėdos universiteto bibliotekos Kazio Pemkaus fonde saugomi K. Barėno laišakai leidžia susipažinti su jo žurnalistine veikla, leidybos darbu, literatūros metraščio *Pradalgės* leidimo istorija, autorių paieška ir bendravimu su jais. Rašydamas apie darbo reikalus, atsakydamas į užklausas, autorius įterpia savo įžvalgas apie išveiviją, kūrybą, knygą, kalbą. Pagarbiai, taktiškai, bet ir su švelniu humoru bendraujama su rašytojais. Laiškuose fiksuojamas autoriaus didžiulis darbų krūvis, laiko stoka, vėlesniuose laiškuose – ir užuominos apie nuovargį. Aptartas, kad ir nedidelis, egodokumentų kiekis papildo K. Barėno asmenybės portretą.

ŠALTINIAI IR LITERATŪRA

Nepublikuoti šaltiniai

1. *Kazimiero Barėno laiškas Alfonsui Šešplaukiui-Tyruoliui*. Londonas, 1973-01-29. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.
2. *Kazimiero Barėno laiškas Alfonsui Šešplaukiui-Tyruoliui*. 1954-05-16. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.
3. *Kazimiero Barėno laiškas Alfonsui Šešplaukiui-Tyruoliui*. 1957-03-07. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.
4. *Kazimiero Barėno laiškas Alfonsui Šešplaukiui-Tyruoliui*. Londonas, 1961-01-23. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.
5. *Kazimiero Barėno laiškas Alfonsui Šešplaukiui-Tyruoliui*, Londonas, 1963-07-11. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

⁵⁷ Ten pat.

⁵⁸ *Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaistui*. Londonas, 1965-09-08, lapai nenumuoti. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

6. *Kazimiero Barėno laiškas Alfonsui Šešplaukiui-Tyruoliui*. Londonas, 1965-10-19. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.
7. *Kazimiero Barėno laiškas Alfonsui Šešplaukiui-Tyruoliui*. Londonas, 1967-10-15. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.
8. *Kazimiero Barėno laiškas Alfonsui Šešplaukiui-Tyruoliui*. Londonas, 1968-02-18. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.
9. *Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaistui*. Londonas, 1957-09-01. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.
10. *Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaistui*. Londonas, 1963-07-09. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.
11. *Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaistui*. Londonas, 1965-06-14. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.
12. *Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaistui*. Londonas, 1965-09-08. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.
13. *Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaistui*. Londonas, 1966-04-28. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.
14. *Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaistui*. Londonas, 1966-06-30. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.
15. *Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaistui*. Londonas, 1966-12-06. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.
16. *Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaistui*. Londonas, 1967-07-26. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.
17. *Kazimiero Barėno laiškas Juozui Švaistui*. Londonas, 1973-08-25. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.
18. *Kazimiero Barėno laiškas nenustatym redaktoriui*. Manchester, 1948-08-08. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.
19. *Kazimiero Barėno laiškas nenustatytam redaktoriui*. 1975-01-24. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.
20. *Kazimiero Barėno laiškas Petrui Jonikui*. Londonas, 1973-11-10. KUB RSS, Kazio Pemkaus fondas, f. 2.

Literatūra

21. BARĖNAS, Kazimieras. *Giedra visad grįžta*: novelės. [Memmingen]: Tremtis, 1953. 215 p.
22. BARĖNAS, Kazimieras. *Šiuolaikinės lietuvių literatūros antologija Tekstai* [interaktyvus] [žiūrėta 2017 m. kovo 2 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.tekstai.lt/tekstai/1-tekstai/640-barenas-kazimieras>>.
23. *Marijos žemė: lietuvių poetų Marijos eilių vainikas* / paruošė A. Tyruolis. Castelnuovo Don Bosco: Saleziečių leidykla, 1959. 63 p.: iliustr.
24. PALIONIENĖ, Audronė. Rašytojo Kazimiero Barėno asmeninė biblioteka. *Knygotyra*. 2015, t. 65, p. 201–213. ISSN 0204-2061.

25. PELECKIS-KAKTAVIČIUS, Leonas. *Kazimieras Barėnas: gyvenimas ir kūryba*. Šiauliai, 2005. 400 p. iliustr., portr. ISBN 995566701x.
26. *Pradalgė*: literatūros metraštis. [D. 1], Pirmoji pradalgė / redagavo K. Barėnas. London: Nida, 1964. 373 p.
27. *Pradalgė*: literatūros metraštis. [D. 2], Antroji pradalgė / J. Aistis ... [et al.]; red. K. Barėnas. London: Nida, 1965. 446, [2] p.
28. *Pradalgė*: literatūros metraštis. [D. 3], Trečioji pradalgė / J. Aistis ... [et al.]; red. K. Barėnas. London: Nida, 1966. 414 p.
29. *Pradalgė*: literatūros metraštis. [D. 4], Ketvirtoji pradalgė / V. Mykolaitis-Putinas ... [et al.]; red. K. Barėnas. London: Nida, 1967. 384 p.
30. *Pradalgė*: literatūros metraštis. [D. 5], Penktoji pradalgė / J. Aistis ... [et al.]; red. K. Barėnas. London: Nida, 1968. 412 p.
31. *Pradalgė*: literatūros metraštis. [D. 6], Šeštoji pradalgė / P. Tarulis ... [et al.]; red. K. Barėnas. London: Nida, 1969. 400 p.
32. *Pradalgė*: literatūros metraštis. [D. 8], Aštuntoji pradalgė / F. Kirša ... [et al.]; red. K. Barėnas. London: Nida, 1972. 411, [4] p.
33. *Pradalgė*: literatūros metraštis. [D. 9]. Devintoji pradalgė / red. K. Barėnas. London: Nida, 1976. 391, [4] p.
34. *Sauja derliaus*: skaitymai augantiems ir suaugusiems / paruošė K. Barėnas. London: Nida, 1957. 558 p.
35. SHAKESPEARE, William. Šekspyro sonetai / vertė A. Tyruolis. Chicago: [M. Mor-kūno sp.], 1964. 176 p.: portr.
36. ŠEŠPLAUKIS-TYRUOLIS, Alfonsas. *Diemedžio paunksmėje*. Nottingham: Šaltinis, 1974. 35 p.
37. ŠEŠPLAUKIS-TYRUOLIS, Alfonsas. *Laukų liepsnos*. [Nördlingen]: Venta, 1953. 44 p.: iliustr.
38. ŠEŠPLAUKIS-TYRUOLIS, Alfonsas. *Ten, kur Nemunas banguoja: skaitymai, gramatika, Tėvynės pažinimas, dainos: lituanistinių mokyklų 6 sk.* Cleveland: JAV LB kultūros fondas, 1962. 217 p.: iliustr.
39. ŠVAISTAS, Juozas. *Dangus debesyse: autoriaus išgyvenimai 1918–1919 metais*. London: Nida Press, 1967. 325 p.
40. ŠVAISTAS, Juozas. *Karnavalo aikštėje*: novelės. London: Nida, 1972. 284, [2] p.

THE CORRESPONDENCE OF KAZIMIERAS BARĖNAS IN THE DR. K. PEMKUS LIBRARY AT THE ARCHIVE OF THE KLAIPĖDA UNIVERSITY LIBRARY

EMILJA DANUTĖ STEPONAVIČIŪTĖ

SUMMARY

Klaipėda University Library holds a collection that it had received as a gift by Kazys Pemkus (1920–1996) – bibliophile, doctor and notable person in exile.

This collection contains not only a set of valuable books and periodicals, which counts more than 64 000 copies of already processed publications, but various documents connected to many famous Lithuanians in exile: reports of their activity, drafts of their writings, notes, correspondence, photos etc.

Comparing with other personal archives preserving in this collection, there is not a very big number of Kazimieras Barėnas' egodocuments. There are 26 of his letters that are discussed in this article for the first time. The chronology of K. Barėnas (1907–2006) letters embrace the period from August 8, 1948 to January 24, 1975. The letters analyzed in this article help us discover K. Barėnas not only as a journalist, publisher and editor, but the perspective that this person had on matters regarding the Lithuanian language, books, emigration and writing as well.

The analyzed letters acquaint the reader with two Lithuanian writers, native from Aukštaitija: Alfonsas Šešplaukis-Tyruolis (1909–2006) and Juozas Švaistas (1891–1978) and the history of the publication of their writings.

There is some focus on the literary yearbook *Pradalgės*, published in London during 1964–1980; its publication history, the seeking for writers and collaborations are described in the article. In writing on organizational matters and answering various requests, K. Barėnas inserts his insights on exile and writing. Respectfully, with tact but together with gentle humor, he communicates with the writers.

In reading those letters, one can feel the big workload, the lack of time and, in the latest letters, some reminders about tiredness.

Despite the moderate amount of the analyzed egodocuments, one can feel the deposition of K. Barėnas's personality.